IL-BARBAĠANN

minn M Grima

IL-BARBAĠANN *Tyto alba* (Barn Owl) huwa wieħed mill-agħsafar li hawn Malta ftit nies irnexxielhom jaraw ħaj fl-ambjent naturali tiegħu. Fortunatament għad baqa xi par jew tnejn, iżda dawn qiegħdin dejjem fil-periklu li jinqerdu. Jekk il-kaċċaturi li jiltaqgħu miegħu ma jikkontrollawx il-gosti koroħ tagħhom, il-Barbaġann jinqered għall dejjem minn pajjiżna bħal ma ġara liċ-Ċawla.

Il-Barbaġann hu għasfur tal-priża, jiġifieri għasfur li jaqbad agħsafar jew annimali żgħar biex jiekol. Iżda barra minhekk hu wieħed mir-razza tal-kokk li huma magħrufa għall-ħila li għandhom biex ifittxu l-ikel bil-lejl. (Hawn ta' min isemmi li hawn xi kokk bħal **Hawk Owl**, il-**Pigmy Owl** u l-**Fishing Owl** li jikkaċċjaw b'inhar).

Il-Barbaġann hu twil 34 ċentimetru, ta' lewn isfar dehbi fuq ir-ras, id-dahar u d-denb bi dbabar griżi u tikek suwed irqaq kultant fuq tikek bojod. Is-sider u taħt huma bojod. Wiċċu hu ċatt, abjad u b'forma ta' qalb b'għajnejn kbar suwed. Il-munqar hu mgħawweġ 'l isfel u dan jgħin biex ma jtellifx il-vista. Is-saqajn, li huma miksija sad-dwiefer b'rix abjad fin ħafna, għandhom dwiefer twal u bil-ponta biex ikun jista' jaqbad il-priża mingħajr tbatija.

Hawn Malta, l-Barbaġann isib toqob fondi fil-blat f'xi rdum jew f'xi kastell mitluq fejn iqatta' l-jum jogħnos jistenna nżul ix-xemx. Imbgħad joħroġ ifittex l-ikel li jikkonsisti f'mammiferi żgħar bħal ġrieden u firien. Ġieli jiekol agħsafar tal-bejt *Passer hispaniolensis* (Spanish Sparrow) li jkunu reqdin f'xi siġra għolja. Hawn Malta għandna għaliex nieħdu ħsieb dan l-għasfur għax jista' jgħinna nikkontrollaw in-numru ta' ġrieden fil-kampanja tagħna. Barra minn Malta l-bdiewa jagħmlu minn kollox biex ikollhom xi par Barbaġann ibejjet fir-razzett tagħhom u jieħdu ħsiebu ferm. Xi ħbieb tiegħi, meta kienu l-Ingilterra, kellhom jitolbu permess mingħand bidwi biex jieħdu xi ritratti tal-bejta tal-Barbaġann f'maħzen. Naħseb li taqblu miegħi li l-bidwi Malti jaħsibha ferm differenti minn dawk ta' barra.

Hawn Malta kienu jgħidu li l-Barbaġann kien jagħmel il-ħsara lill-bdiewa. Billi l-Barbaġann jibla l-ikel kważi sħiħ jew f'biċċiet kbar u l-istonku tiegħu ma jsajjarx l-għadam u r-rix, ikollu jerga' joħroġ dawn il-fdalijiet f'forma ta' boċċi tawwalin minn ħalqu. Dawn jissejħu **pellets** u minnhom ornitoloġisti jistgħu jsiru jafu x'inhu l-ikel favorit tal-Barbaġann u xi kwalita' ta' ħlejjaq jinsabu fit-territorju tiegħu. Minn studju li sar fuq **pellets** li ntbagħtu barra minn Malta għall-eżami, ħstab li l-Barbaġann l-aktar li jiekol huma ġrieden u firien.

Ir-rix tal-Barbaġann, bħal tal-kokk li jikkaċċja bil-lejl, hu speċjali għax irid jaqbad il-priża mingħajr ma jagħmel ħoss. Il-pinen tal-ġwienaħ għandhom bħal xagħar fin fuqhom qiesu bellus. Dawn iraqdu u jkissru l-ħoss tat-titjira. Kieku ma kienx hekk, kieku ħafna ġrieden jaħirbu

Sticker maħruġa mis-Socjeta' Ornitoloġika bħala parti mill-kampanja għall-ħarsien u apprezzament aħjar tal-Barbaġann.

ġurnata jew iktar differenza minn xulxin. B'hekk jiġri li f'bejta waħda jista' jkun hemm friegħ ta' daqs differenti. F'każ ta' ġuħ, il-ferħ il-kbir jista' jiekol lill-friegħ l-oħra u b'hekk jgħix hu biss flok imutu kollha.

Hawn Malta żgur li hawn ġrieden biżżejjed għal numru mdaqqas ta' pari ta' Barbaġann, iżda sfortunatament ħafna kaċċaturi joqtlu dan l-għasfur biex jibbalzmawh. Dan m'għandux jibqa' jsir għax barra li l-Barbaġann huwa protett bil-liġi, hu jagħmel ħafna ġid.

Ġrieden ta' l-imramma huma mfittxija mill-Barbaġann għall-ikel.

Denis Cachia, membru żgħażugħ tas-Soċjeta' Ornitoloġika (MOS), kellu xorti jara' l-Barbaġann ħaj fl-ambjent naturali tiegħu u qal hekk:

"F'Lulju tas-sena 1978, jiena u żewġ membri oħra tal-MOS morna Għawdex f'post fejn seta' kien għadu jbejjet il-Barbaġann. Wieħed minn sħabi kien żar dan il-post qabel u kien hu li qalilna f'liema toqba fil-blat il-Barbaġann kien darba jbejjet.

Qalbna tqawwiet malli wasalna hekk kif sibna numru sabiħ ta' pellets *taħt dik it-toqba, li wħud minnhom dehru li kienu nxtarru riċentement.*

Dalam bil-mogħod u fis-skiet tal-lejl bdejna nisimgħu it-tħaxwix tal-ġrieden. F'daqqa waħda deher il-Barbaġann, iħuf bla ħoss matul il-blat għoli. Stajt naralu rasu ċatta u kbira u għalkemm kien id-dlam ir-rix deher li kien ċar ħafna. Ftit wara, smajna l-għajta tiegħu li litteralment twaħxek fis-skiet tal-lejl.

Matul il-lejl tfaċċa l-għawġ għax qattiel ta' l-agħsafar spara tlett tiri lejn il-Barbaġann iżda b'xorti tajba ma laqtux. Matul il-bqija tal-lejl il-Barbaġann ma deherx aktar ħlief ftit qabel li sebaħ. Minn dak il-lejl memorabli aħna bqajna inżuru dan il-post tal-Barbaġann u sibna kemm huwa interessanti dan l-għasfur u x'vojt jibqa jekk il-kaċċatur jeqirdu għal dejjem bħal ma qered iċ-Ċawla fl'1956.

✡ ✡ ✡ ✡ ✡ ✡ ✡

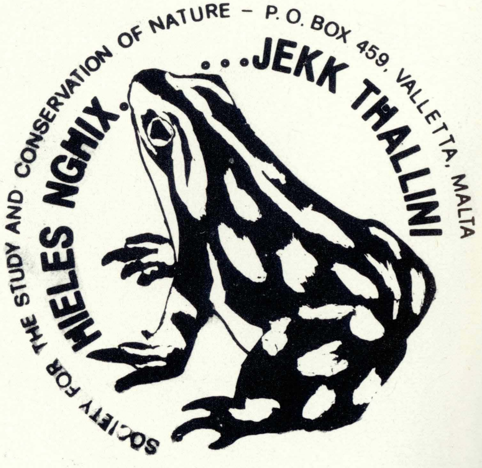

Is-Soċjeta' għall-Istudju u l-Ħarsien tan-Natura (SSCN) ħarġet sticker biex tqajjem kuxjenza publika ħalli l-qbid taż-żrinġijiet jiġi kkontrollat.